

[Kristian Kristensen.]
for sig, men jeg tror dog ikke, det vil være det almindelige.

Fuglsang: Også hvad dette lovforslag angår, kan jeg på kommunisternes vegne tilsiige støtte til dets gennemførelse.

Jeg forstår ikke helt den misbilligelse, om jeg tør sige det sådan, der udvises over for dem, som får disse landarbejderboliger, en mistillid, som netop er kommet til udtryk her fra talerstolen. Jeg vil gerne vide, hvilke erfaringer man har i så henseende. Jeg vil gerne vide, om ikke de mennesker, der flytter ind i sådanne boliger, har været i stand til at betale, hvad de skulle betale, og vil kunne klare enhver sit i fremtiden.

Ligesom ved det foregående lovforslag er jeg ked af, at lånegrænsen ikke er forhøjet svarende til byggepriserne. Når alt tages i betragtning, kan det vel ikke være jordlovsudvalget og dets mening, som skal være afgørende, hvis fornuft og rimelighed siger noget andet. Efter min mening er der brug for loven, og der er brug for tidsvarende boliger ude på landet. At der så også i høj grad er brug for beskæftigelse til de stakkels mennesker, som flytter ind i boligerne, er en anden, men ikke mindre vigtig sag.

Landbrugsministeren (Skytte): Jeg vil gerne takke samtlige ordførere for deres tilslutning til lovforslaget. En del af ordførerne har fremsat bemærkninger om spørgsmål, som de ønsker nærmere drøftet i et udvalg, og jeg finder det også rimeligt, at vi fortsætter drøftelsen dér.

Jeg vil gerne understrege, at det her drejer sig om et både billigt og godt byggeri. I anledning af den sidste ærede ordførers udtalelse vil jeg sige — og det gør jeg ud fra et mangeårigt kendskab til, hvad der er sket på dette område — at vi næsten kun har gode resultater at opvise. Det er en lovgivning, der har virket særdeles tilfredsstillende, og jeg glæder mig derfor over tilslutningen til dens fortsættelse.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Bladt: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den sidste sag på dagordenen var:

Første behandling af forslag til lov om midlertidig ændring af lov om fortrinsret i høsten.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 507, fremsættelsen i tidenden sp. 839).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Carl Petersen: Den højtærede minister har såvel i bemærkningerne til lovforslaget som i sin fremsættelse begrundet det foreliggende lovforslag med de vanskeligheder, de økonomisk dårligt stillede landmænd for tiden har at kæmpe med.

Ministeren anfører her to forhold, nemlig den vanskelige høst med deraf følgende dårlig kvalitet som salgsvare og de vanskeligheder, som dette også afstedkommer med hensyn til disse landmænds likviditet. Jeg er enig med den højtærede minister i, at disse forhold kan begrunde den foreslåede udsættelse af fortrinsrettens bortfald i de to måneder, og jeg skal på mit partis vegne anbefale lovforslaget til vedtagelse.

Justesen: Lovforslaget går ud på en midlertidig ændring af loven om fortrinsret i høsten. Ændringen tilsigter at give lempeligere vilkår for dem, der har måttet gøre brug af høstpantebrev for at skaffe den nødvendige gødning og sædekorn.

Ifølge den gældende lov forfalder gælden til betaling den nærmest påfølgende 1. oktober efter dens stiftelse, men panthaverens fortrinsret bortfalder den 1. januar. Det er denne frist, der i lovforslaget foreslås forlænget med 2 måneder, nemlig indtil 1. marts. Venstre kan tilsige sin medvirken til gennemførelse af denne ændring ud fra den betragtning, at når vi har loven, må vi gøre det teknisk muligt, at den kan virke efter sin hensigt, og der har vel ikke på noget tidspunkt siden dens gennemførelse

[Justesen.]

i 1951 været et større behov for den end nu, fordi landbruget netop for tiden er i ret betydelige likviditetsvanskeligheder.

Høsten i 1957, der jo bød på yderst vanskelige høstforhold, har givetvis medført betydelige tab. Vi har dertil i årets løb haft faldende priser på vore eksportvarer, og desuden er der grund til at nævne, at landbruget i lighed med andre erhverv føler trykket af det stigende omkostningsniveau. På denne baggrund er det ikke mærkeligt, at landbrugsministeren efter anbefaling af Landboforeningerne og Husmandsforeningerne har fremsat sit forslag.

Der har i det sidste år været over 9 000 landmænd, som har gjort brug af høst-pantebrevene, og det er en fordobling siden 1948. Det er en udvikling i uheldig retning, og den siger os måske et og andet, men en gennemførelse af dette lovforslag løser i sig selv ingen problemer, og jeg vil derfor gerne minde den højtærede landbrugsminister om løftet til eksporterhvervene. Der er vist i dette øjeblik mange, der er interesseret i, hvad der ligger i dette løfte.

Jeg kan på venstres vegne tiltræde lovforslaget.

Clausen (Olufskjær): Vanskelighederne for store dele af det danske landbrug er desværre så betydelige, at det kan være rimeligt at drøfte den foreslåede lovændring. Der er ingen tvivl om, at flere landmænd er i så store likviditetsvanskeligheder, at de vil have svært ved at klare deres forpligtelser fremefter. Mit parti er da også villigt til at drøfte muligheden for at komme landmændene til hjælp; men det kan selvfølgelig ikke være os ligeegyldigt, om den håndsrekning, man skal yde landmændene, bevirker, at andre samfundsgrupper bliver dårligere stillet. I dette tilfælde drejer det sig jo ikke om, at det offentlige viser nogen tilbageholdenhed med hensyn til de mange krav, der stilles til de selvstændige landmænd. Det ville egentlig have været en naturlig måde at bringe landmændene over vanskelighederne på, om det offentlige således gik i spidsen med hensyn til at vise forståelse over for landbrugets likviditetsvanskeligheder.

Det vejer naturligvis tungt, at De samvirkende danske Landboforeninger og De

samvirkende danske Husmandsforeninger, som det oplyses i bemærkningerne til lovforslaget, står bag landbrugsministerens forslag, men jeg mangler en oplysning fra ministeren om købmændenes stilling. Da et tilsvarende lovforslag var til behandling i 1954, vendte såvel De samvirkende Købmandsforeninger i Danmark som Provins-handelskammeret sig stærkt imod forslaget, og jeg synes heller ikke, at man nu giver de købmænd, der har fået fortrinsret i høsten, rimelige vilkår. De regner med at få deres penge hjem den 1. januar. Man vedtog dengang en tilsvarende bestemmelse som den nu foreslåede — og hvad betyder det andet, end at købmændene i december får at vide, at de ikke får deres penge til 1. januar, men er nødsaget til at vente til 1. marts? Jeg synes ikke, det er rimeligt, at man stiller de enkelte købmænd i denne situation med så kort varsel. Jeg går ud fra som givet, at landbrugsministeren i forvejen har orienteret sig hos købmændenes organisationer, og jeg vil gerne vide, om der er opnået en sådan ordning, at man ikke risikerer de samme vanskeligheder for købmændene som dem, der opstod ved loven af 1954, som mit parti ikke kunne støtte. Hvis landbrugsministeren har givet købmændenes organisationer et forudgående varsel, kan det måske klare noget på stillingen.

Mit parti erkender, at der kan være al mulig grund til at hjælpe landmændene over de nævnte likviditetsvanskeligheder, og vil gerne i et udvalg drøfte, om vi kan gøre det på den af ministeren foreslåede måde, men vi interesserer os meget for, om vi kan gennemføre denne lovændring uden at komme til at ramme andre samfundsgrupper. Dette forhold vil jeg gerne have oplysning om.

Slipsager: Der er i forbindelse med denne lovgivning to hensyn at tage, dels hensynet til købmændene, dels hensynet til landbruget. At købmændene ikke ser med særlig velvilje på det foreliggende lovforslag, er vel forståeligt; loven kan godt skabe vanskeligheder i disse kredse. På den anden side er ordningen med høstpantebreve en garanti for en handel og dermed en fortjeneste, som købmanden uden denne ordning ikke turde tage og derfor måtte

[Slipsager.]

lade andre overtage, som var villige til at tage en chance.

I denne forbindelse vil jeg gerne gøre opmærksom på, at det er overladt til parterne selv at ordne rentespørgsmålet.

Det er let at se, at var loven nødvendig for landbruget i 1954, så er den det i endnu højere grad i år, da forholdene i dag er meget vanskeligere i landbohjem, end de dengang var. Ikke alene den vanskelige og sene høst, men især de kolossale prisfald på landbrugsvarer har i år skabt vanskeligheder. Desværre er der ikke udsigt til, at dette forhold vil ændre sig ret hurtigt, og landbruget har ingen mulighed for at bringe sine omkostninger ned i forhold til indtægterne. For at kunne afbøde de værste udslag af landbrugets vanskeligheder må vi have loven. På længere sigt må høstpantebrevene imidlertid nærmest betragtes som kortfristede lån, endda til en ret høj rente, og dette passer ikke sammen med omsætningsforholdene i landbruget, idet omsætningen i landbruget er relativt langsom i forhold til omsætningen i handelen.

Da vi nu har fået betænkningen fra landbrugets kreditkommission, vil jeg gerne henstille til den højtærede landbrugsminister, at landbrugets kreditforhold tages op til hurtig og velvillig løsning. At landbruget trænger til kreditmidler, er der sikkert enighed om, ligesom der sikkert er enighed om, at spørgsmålet bør løses på den for landbruget bedste og billigste måde, hvad jeg ikke tror lovgivningen om høstpantebreve kan siges at være.

Med disse bemærkninger og under hensyn til, at et samlet landbrug anbefaler lovforslaget, kan jeg tilsige mit partis støtte til dets gennemførelse.

Kristian Kristensen: Det er et sørgeligt tidens tegn, at en lovgivning som denne er nødvendig. Jeg kan tilslutte mig, hvad den ærede sidste taler sagde, at vanskelighederne i landbruget for øjeblikket mere hænger sammen med priserne på landbrugsvarer end med de vanskelige høstforhold på grund af vejret. Havde det været det sidste, der gjorde sig gældende, ville det have været et overstået stadium, men det er det ikke. Vi tilslutter os lovforslaget.

Fuglsang: Også denne lovændring, som jo er anbefalet både af Landboforeningerne og Husmandsforeningerne, kan jeg på mit partis vegne anbefale.

Man har nævnt købmændenes problemer, og jeg er ikke blind for, at der kan være sådanne, men jeg vil næsten tro, at mange købmænd forstår og faktisk også føler, hvad ethvert forsøg på at ordne landmændenes betalings- og købeevne betyder. Jeg behøver blot at tænke på den situation, som ganske givet mange firmaer, der handler med foderstoffer og gødning, befinder sig i. Jeg tænker i denne forbindelse også på det billede, som f. eks. Ålborg-Nørresundby havne frembyder i beskæftigelsesmæssig henseende. Den manglende beskæftigelse og omsætning i mange af firmaerne deroppe skyldes i høj grad økonomiske vanskeligheder blandt de landmænd, som ellers er deres kunder.

Landbrugsministeren (Skytte): Jeg takker for den enstemmige tilslutning til lovforslaget. Ja, undskyld, jeg er ikke helt sikker på, at det ærede medlem hr. Clausen (Olufskjær) gav tilslutning, men sådan opfattede jeg det nærmest.

Det ærede medlem drog købmændenes stilling ind i debatten. Jeg har, men på et sent tidspunkt, nemlig i går, haft en forhandling med købmændene, og jeg er nødt til at oplyse, at købmændene ikke var tilfredse med den foreslåede forlængelse af fortrinsretten. Købmændene er ikke tilfredse, men vi har vel lov at sige, at de rent juridisk ikke har noget at klage over, da de ifølge gældende lov, og det ændres ikke ved det foreliggende lovforslag, har ret til fra 1. oktober at kræve pantebrevene indfriet. Derimod kan man godt sige, at købmændene kommer ud for et vist, skal vi sige moralsk pres, hvor det drejer sig om gamle kunder. Det overlades jo nu til købmændenes eget skøn, om de vil forlænge kreditten. Hvis de vil det, har de stadig fortrinsretten. Det kan sætte købmændene i visse vanskeligheder, det vil jeg da villigt indrømme, men normalt er der et godt forhold mellem købmændene og deres kunder, og jeg håber, at de kan tale sig til rette om forholdene. Jeg er i hvert fald klar over, at købmændene er inde på den tanke, at denne

[Landbrugsministeren.]

lov er særdeles god for dem, lige så vel som den er det for landmændene. Jeg håber derfor, at det spørgsmål nok skal jævne sig, selv om man vel ikke umiddelbart kan forlange, at der skal være tilfredshed til stede hos købmændene.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Clausen (Olufskjær): Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Udvalget angående forslag til lov om en tillægsafgift af visse motorkøretøjer m. v. har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 26. november kl. 14 med følgende dagsorden:

1) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om udlån til statshusmandsbrug m. m.

2) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om udlån til arbejderboliger på landet.

3) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om midlertidig ændring af lov om fortrinsret i høsten.

4) *Spørgsmål om fremme af forespørgsel til stats- og udenrigsministeren af Aksel Larsen m. fl.*

5) *Anden (sidste) behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning i anledning af en under 26. september 1956 i byen San José afsluttet handels- og skibsfartstraktat mellem Danmark og Costa Rica.

6) *Anden (sidste) behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning i anledning af en under 10. juni 1957 i byen Lima afsluttet handels- og skibsfartstraktat mellem Danmark og Peru.

7) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om Nordisk Råd.

8) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om kommunale valg.

9) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om offentlig forsorg. (Vedrørende ophævelse af visse bestemmelser om tab af valgret og valgbarhed til offentlige forsamlinger eller råd).

Formanden meddelte sluttelig planen for tingets øvrige møder i den følgende uge.

Mødet hævet kl. 14¹⁰.

24. møde.

Tirsdag den 26. november kl. 14.

Formanden: Medlemmer af folketinget Alfred Jensen, Ragnhild Andersen, Aksel Larsen og Lynnerup Nielsen har meddelt mig, at de ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Om afskaffelse af karenstiden).